

**SAVEZ INŽENJERA I TEHNIČARA ŠUMARSTVA I INDUSTRIJE ZA
PRERADU DRVETA BOSNE I HERCEGOVINE**

**RADNA ORGANIZACIJA ŠUMARSTVO I PRIMARNA PRERADA
DRVETA S I P ZAVIDOVIĆI**

BRANISLAV BEGOVIĆ

**RAZVOJNI PUT EKSPLOATACIJE ŠUMA
I INDUSTRIJSKE PRERADE DRVETA U COSTOVIČKOM
ŠUMSKOM PODRUČJU**

SARAJEVO, 1986.

Prof. BRANISLAV BEGOVIĆ

**RAZVOJNI PUT EKSPLOATACIJE ŠUMA I
INDUSTRIJSKE PRERADE DRVETA U
GOSTOVIĆKOM ŠUMSKOM PODRUČJU**

**SARAJEVO
1986.**

S A D R Ž A J

	Strana
U V O D	9
PERIOD OTOMANSKE VLADAVINE	11
Počeci i razvoj eksploatacije šuma u šumskom području Gostović	
PERIOD AUSTROUGARSKJE UPRAVE	
Šume Gostovičkog područja u svjetlu prve stručne ekspertize o stanju šuma u Bosni i Hercegovini	14
Prodaja i eksploatacija hrastovih šuma u šumskom području Gostović	17
Podizanje prvog pilanskog postrojenja za industrijsku preradu hrastovine u Zavidovićima	27
Zaključivanje prvog osnovnog dugoročnog ugovora o eksploataciji četinarskih šuma u šumskom području Gostović sa firmom Gregersen i sinovi	28
Zaključivanje naknadnih ugovora kao dodataka osnovnom ugovoru o eksploataciji šumskog područja Gostović	37
Otvaranje šumskog područja Gostović i izgradnja mreže šumskih transportnih komunikacija	42
Realizovanje osnovnog i naknadnih ugovora o eksploataciji šumskog područja Gostović i industrijskoj preradi drveta na pilanskom postrojenju u Zavidovićima	45
Pretvaranje firme G. Gregersen i sinovi u akcionarsko društvo i neuspjao pokušaj transakcije	52
Stanje i djelovanje firme Gregersenova šumska industrija a. d. pri kraju austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini	60
Ugovor o iskorišćavanju borovih panjeva i borovog škart drveta u šumskom području Gostović i realizovanje toga ugovora	62
PERIOD IZMEĐU DVA RATA (1918—1941)	
Storniranje i privremeno obnavljanje ugovora iz perioda austrougarske uprave	70
Zaključivanje novog dugoročnog ugovora o eksploataciji šumskog područja Gostović s firmom Gregersenova šumska industrija a. d.	71
Naknadni dopunski ugovori o eksploataciji ugovornog područja Gostović	72
Transakcija i prenos ugovora i ugovornog područja Gostović sa firme Gregersenova šumska industrija a. d. na firmu Našička tvornica tanina i paropila d. d.	75
POSEBAN PRILOG	
Ugovor sa Steinbeisovim preduzećem o kreditiranju Zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu prilikom izgradnje erarske šumske željezničke pruge Zavidovići — Olovo — Kusače	77
LITERATURA I IZVORI	80

P R E D G O V O R

Iz bogate spisateljske radionice sada već pokojnog prof. Branišlava Begovića pojavilo se još jedno značajno djelo: »Razvojni put eksploatacije šuma i industrijske prerade drveta u Gostovičkom šumskom području«.

Na već prepoznatljiv i metodski karakterističan način autor obrađuje razvoj šumske privrede zavidovičkog regiona od 1870—1941. godine. Knjiga dobija tim više na značaju što govori o istorijskom razvoju jednog od najvećih centara savremene industrije za preradu drveta u Bosni i Hercegovini, otkrivajući početke eksploatacije šuma većih razmjera još iz turske vladavine u našim krajevima, zatim perioda Austro-Ugarske Monarhije i perioda između dva rata, sve do 1941. godine. Prateći razvoj šumske privrede u ovom nekad ekonomski jako zaostalom području, autor uočava svu kompleksnost istorijskih, društveno-političkih i ekonomskih problema značajnih za cjelokupni napredak ovog kraja.

Ono čime je B. Begović uspio da stekne autoritet jednog od najboljih jugoslovenskih istoriografa šumske privrede došlo je do izražaja i u ovom djelu. To se u prvom redu odnosi na sposobnost da u obradi jednog užeg područja Jugoslavije, kao što je Gostovičko šumsko područje, otkrije sve ono što je karakteristično ali i tipično za čitav odnosni period, tako da stvara cjelovitu sliku prilika, događaja i privrednih kretanja dajući im širu dimenziju. Zatim, tu je i objektivnost kao jedan od najbitnijih činilaca svakog istoričara. Ona dolazi do izražaja posebno u otkrivanju ne samo ciljeva strane kapitalističke bezobzirne eksploatacije naših prirodnih bogatstava, već i u nepristrasnom vrednovanju značaja te eksploatacije za privredni razvoj cijelog ovog kraja. Autor iznosi nezaobilaznu činjenicu da je aktivnost na eksploataciji šumskih bogatstava u Gostovičkom šumskom području osnova za budući razvoj šumske privrede a posebno industrije drveta u Zavidovićima.

Iza stotinjak stranica teksta krije se mukotržno traganje za materijalom po arhivima i dostupnom arhivskom građom. Tako je autor pronašao prvi dokumenat koji otkriva značajan datum početka eksploatacije šuma u ovom kraju. Prva licitacija za 50000 m³ četinarskog oblog građevnog drveta, održana u Banjaluci 13. septembra 1870. godine, nije uspjela, tako da je tek na drugoj u Sarajevu 30. septembra 1871. godine Srpska banka iz Beograda postala kupac hrastovih stabala za izradu 800 000 komada francuske duge u šumama Udrina (gostovičko područje) i Stoga (krivajski bazen), a pančevačka firma Milutinovića sinovi bukovine za izradu 5000 hvati ogreva u gravitacionom području Gostovičke rijeke.

Međutim, precizniji podaci o procjeni šumske mase kao i eksploataciji u Gostovičkom šumskom području datiraju od dolaska Austro-Ugarske Monarhije u Bosnu i Hercegovinu. Odmah po dolasku u Bosnu i Hercegovinu, Austro-Ugarska je izvršila procjenu šumske mase i utvrdila planove kako da se što brže i ekonomičnije iskoriste